

ОСНОВИ ЕКОНОМИЈЕ

*Проф. др Давид Ђ. Дашић
Проф. др Свето Пурић
Доц. др Нада В. Тодоровић*

Универзитет у Крагујевцу
Правни факултет

прво издање

Проф. др Давид Ђ. Дашић
Проф. др Свето Пурић
Доц. др Нада В. Тодоровић

BASIC ECONOMICS

ОСНОВИ ЕКОНОМИЈЕ

Прво издање

Универзитет у Крагујевцу
Правни факултет
2006.

Проф. др Давид Ђ. Дашић
Проф. др Свето Пурић
Доц. др Нада В. Тодоровић

ОСНОВИ ЕКОНОМИЈЕ

Издавач:
Правни факултет, Крагујевац

За издавача:
Проф. др Свето Прић

Корице,
Компјутерска обрада текста:

Симона Дашић Раца

Тираж:
500 примерака

Штампа:
"Delta Press"
Београд

ISBN 86 - 80765 - 80 - 5

САДРЖАЈ

ДЕО I УВОД У ЕКОНОМИЈУ

Глава I ПРЕДМЕТ ЕКОНОМИЈЕ	5
1. Економски проблеми	5
2. Шта генерише економске проблеме?	6
3. Решавање економских проблема	9
4. Шта је "Economics"?	11
5. Микроекономија	12
6. Макроекономија	15
7. Глобална економија	20
8. Друге економске дисциплине	27

Глава II МЕТОД ЕКОНОМСКЕ АНАЛИЗЕ	33
1. Економска теорија	33
2. Маргинална анализа	38
3. Статистичка анализа	39
4. Анализа и синтеза	51
5. Индукција и дедукција	51
6. Компаративни метод	52
7. Историјски метод	52
8. Билансни метод	53
9. Мултиваријантна анализа	53

Глава III ЕКОНОМСКИ СИСТЕМИ	55
1. Шта је економски систем?	55
2. Институције економског система	55
3. Облици економских система	58
4. Евалуација економских система	64

Глава IV ТРЖИШНА МОРФОЛОГИЈА	67
1. Тржиште - цивилизацијско достигнуће	67
2. Настанак тржишта	67
3. Шта је тржиште?	70
4. Тржишна слобода	70
5. "Невидљива рука" тржишта	71
6. Ресурси - фактори производње	73
7. Репродукциони циклус	77
8. Роба - добра и услуге	79
9. Корисност добара и услуга	80
10. Избор потрошача	80
10. Избор потрошача	80

11. Опортунитетни трошак	81
12. Граница производних могућности	83
13. Закон опадајућих приноса	84
14. Маргинални трошак и маргинална корист	85
15. Економске функције тржишта	88
16. Недостаци и лимити тржишта	90

Глава V АКТЕРИ ТРЖИШНЕ СЦЕНЕ	95
1. Шта су тржишни актери	95
2. Домаћинство	96
3. Предузеће	98
4. Држава	107
5. Невладин сектор	111

ДЕО II

ОСНОВИ МИКРОЕКОНОМИЈЕ

Глава VI ТРЖИШНЕ СНАГЕ	119
1. Шта су тржишне снаге?	119
2. Тражица	119
3. Понуда	126
4. Тржишни еквилибријум	131
5. Промена криве тражње	132
6. Промена криве понуде	134
7. Ефекат плафонирања цена	135
8. Ефекат минималне наднице	136

Глава VII ТРЖИШНЕ СТРУКТУРЕ	139
1. Тржишта према облику конкуренције	139
2. Тржишта према врсти прометних добара	142
3. Просторна тржишта	162
4. "Црна" тржишта	163

Глава VIII ТРОШКОВИ	167
1. Шта су трошкови?	167
2. Трошкови предмета рада	169
3. Трошкови средстава рада	171
4. Трошкови рада	175
5. Трошкови и обим производње	176

Глава IX ЦЕНЕ	181
1. Цена и вредност	181
2. Цене у условима слободне конкуренције	183
3. Цене у условима ограничене конкуренције	190
4. Цене у условима државног интервенционизма	191

5. Паритетне цене	195
6. Демпингшке цене	198
7. Калкулација цене	198

Глава X МИКРОЕКОНОМСКИ АГРЕГАТИ	201
1. Шта су микроекономски агрегати?	201
2. Укупан приход	201
3. Добит	204
4. Доходак	207
5. Губитак	208
6. "Позитивна нула"	208
7. Микроекономски инструменти	209
8. Микроекономске варијабиле	214

ДЕО III

ОСНОВИ МАКРОЕКОНОМИЈЕ

Глава XI МАКРОЕКОНОМСКА УЛОГА ДРЖАВЕ	221
1. Макроекономске функције државе	221
2. Макроекономске политике државе	223

Глава XII МАКРОЕКОНОМСКИ АГРЕГАТИ	227
1. Шта су макроекономски агрегати	227
2. Друштвено богатство (ДБ)	227
3. Природно богатство (ПБ)	229
4. Укупно богатство (УБ)	230
5. Бруто домаћи производ (GDP)	231
6. Друштвени производ (DP)	237
7. Национални доходак (НД)	239
8. Нето инвестициона потрошња (Ип)	240
9. Лична потрошња (Лп)	241
10. Општа потрошња (Оп)	241
11. Вишак производа (ВП)	241
12. Макроагрегатни инструменти	241
13. Макроагрегатне варијабиле	247

Глава XIII НОВАЦ И КРЕДИТ	251
1. Шта је новац?	251
2. Кружни ток робе и новца	252
3. Оптицај новца	253
4. Функције новца	254
5. Регулисање новчаног оптицаја	255
6. Шта је кредит?	263
7. Функције кредита	265
8. Извори кредита	266
9. Врсте кредита	267

Глава XIV ИНФЛАЦИЈА И НЕЗАПОСЛЕНОСТ	271
1. Појам инфлације	271
2. Појам дефлације	272
3. Облици инфлације	272
4. Мерење инфлације	273
5. Узроци инфлације	274
6. Филипсова крива	275
7. Последице инфлације	276
8. Теорије антиинфлационе политике	277
9. Незапосленост	278
10. Окунов закон	279

Глава XV МАКРОЕКОНОМСКА РАВНОТЕЖА	281
1. Две стране друштвеног производа	281
2. Агрегатна понуда	281
3. Агрегатна тражња	282
4. Релације агрегатне понуде и тражње	286
5. ИС - ЛМ модел	286
6. Еквилибријум на тржиштима роба и новца	289
7. Фискална и монетарна политика: промена ИС и ЛМ криве	289
8. Стратешки циљеви фискалне и монетарне политике	290

Глава XVI ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ И ИНВЕСТИЦИЈЕ	291
1. Разлика између раста и развоја	291
2. Стопа привредног раста и развоја	293
3. Параметри максимизације ДП	294
4. Инвестиције	296
5. Економски развој и сиромаштво	304

ДЕО IV

ЕЛЕМЕНТИ МЕЂУНАРОДНЕ ЕКОНОМИЈЕ

Глава XVII СПОЉНОТРГОВИНСКО ПОСЛОВАЊЕ	313
1. Значај спољне трговине	313
2. Концепти спољне трговине	314
3. Облици спољнотрговинске размене	316
4. Послови редовног извоза	318
5. Послови редовног увоза	320
6. Интра - фирм трговина	322
7. Интер - фирм трговина	323
8. Послови "везане" трговине	323
9. Специфични спољнотрговински послови	324
Глава XVIII ВИШИ ОБЛИЦИ ПРИВРЕДНЕ САРАДЊЕ СА ИНОСТРАНСТВОМ	329
1. Шта су виши облици привредне сарадње?	329

2. Заједничка улагања	329
3. Давање концесија	332
4. Трансфер технологије	332
5. Дугорочна производна кооперација	333
6. Дугорочна научно - техничка сарадња	334
7. Извођење инвестиционих радова у иностранству	334
8. Подстицање и узајамна заштита улагања	335
9. Избегавање двоструког опорезивања	335
Глава XIX СПОЉНОТГОВИНСКИ ИНСТРУМЕНТИ	337
1. Царине	337
2. Ниво царинске заштите	341
3. Робни режими	346
4. Невидљиве царинске баријере	344
5. Индиректни протекционизам	344
6. Извозне премије	345
7. Прелевмани	346
8. Демпинг	346
9. Анти - демпинг	347
10. Ембарго	347
11. Трговински уговори	348
Глава XX СИСТЕМ ДЕВИЗНИХ КУРСЕВА	349
1. Шта је систем девизних курсева?	349
2. Шта је девизни курс?	349
3. Паритет куповне моћи (ППП)	350
4. Закон једне цене (ЛОП)	352
5. Златни стандард	353
6. Доларски стандард	354
7. Пливајући девизни курс	356
8. Фиксни девизни курс	358
9. Пливајућа цена злата	359
10. Конвертибилност домаће валуте	360
11. Девизне резерве	361
12. Девалвација (депресијација)	363
13. Ревалвација (апресијација)	364
Глава XXI ЕКСТЕРНА ЗАДУЖЕНОСТ	365
1. Како настаје екстерни дуг?	365
2. Екстерна ликвидност и неликвидност	366
3. Врсте екстерног дуга	366
4. Одрживост екстерног дуга	368
5. Дуговна криза	369
6. Екстерна задуженост Србије	371

ДЕО V

ЕКОНОМСКЕ ДОКТРИНЕ

Глава XXII МЕРКАНТИЛИЗАМ	383
1. Пред - меркантилистичка економска мисао	383
2. Меркантилистичка економска мисао	384
Глава XXIII ЕКОНОМСКИ ЛИБЕРАЛИЗАМ	389
1. Физиократско учење	389
2. Класична либералистичка (Laissez - Faire) доктрина	390
3. Малтусова популациона теорија	393
4. Опште карактеристике либерализма	394
Глава XXIV ПОСТ - КЛАСИЧНЕ И САВРЕМЕНЕ ЕКОНОМСКЕ ТЕОРИЈЕ	395
1. Маргиналистичка економска мисао	395
2. Шумпетерова економска мисао	396
3. Кејнсова теорија пуне запослености	397
4. Фридманов монетаризам	400
5. Мирдалова теорија о сиромаштву	400
6. Тобинова такса	401
Глава XXV СОЦИЈАЛИСТИЧКА ЕКОНОМСКА МИСАО	403
1. Критички став	403
2. "Рани" социјалисти утописти	403
3. "Велики" социјалисти утописти	404
4. "Научни" социјализам	405
5. Совјетски етатистички социјализам	409
6. Југословенски "тржишни" социјализам	411
ЛИТЕРАТУРА	415